

Altmetriikan eduista ja haasteista

Fakta Julkaistu 24.10.2017 klo 14:26 Kirjoittaja Tommi Kutilainen

Kim Holmbergin Euroopan komissiolle kirjoittamat raportit antavat yleisnäkemyistä nykyisistä altmetriikoista, niiden hyödyistä ja haasteista ja käytöstä avoimessa tieteessä. Altmetriikan alkuperäinen idea oli rakentaa erilaisia filttoreita, joiden avulla tutkijat löytävät helpommin kiinnostavia ja relevantteja artikkeleita. Ajatus altmetriikan mahdollisesta käytöstä myös tutkimuksen arviointiin ja vaikuttavuuden mittaamiseen tuli mukaan myöhemmin.

Perinteisesti tutkimuksen vaikuttavuutta on mitattu julkaisuiden saamalla viittausmäärillä. Tieteelliset julkaisut ja viittaukset ovat yhtä merkittäviä, mutta niitä ei voi pitää tutkijoiden ainoana kommunikointina. Tutkijat käyttävät kasvavissa määrin sosiaalista mediaa tieteestä keskustelemiseen ja tiedonvälittämiseen. Altmetriikan ideana on, että tieteellisten artikkeleiden ja muiden tieteellisten tuotosten verkossa saamat maininnat, kuten twiitit, kommentit ja blogikirjoitukset, voisivat kertoa tutkimuksen vaikuttavuudesta laajemmin kuin pelkät viittaukset. Ne kertovat lähinnä artikkelien menneestä vaikutuksesta. Altmetriikka voi näyttää sitä, mistä puhutaan juuri nyt: uusimmista artikkeleista, dataseteistä, algoritmeista tai koodeista.

Kuva: Flickr / University of Edinburgh 2016 CC BY 2.0

Altmetriikan etuja ja haasteita

Holmbergin raportti tuo esille altmetriikan etuja ja haasteita. Altmetrisen tiedon kerääminen on paljon nopeampaa ja tieto on saatavilla pian tutkimustuotoksen julkaisemisen jälkeen. Varsinkin aloilla, joilla viittaukset artikkeleihin kerääntyvät hitaasti, altmetriikka voi näyttää vaikuttavuutta nopeammin ja altmetriikka huomaa laajemmin erityyppisiä vaikuttavuuden muotoja. Altmetriikan nyanssien avulla voidaan myös parhaimmillaan esittää kontekstia, missä tutkimuksen vaikuttavuus tapahtuu ja erotella vaikuttavuutta eri yleisöissä.

Altmetriikan luullaan usein tarkoittavan vain somepöhinän mittaamista, sosiaalisen median metriikkaa, vaikka monia datan lähteinä käytettäviä alustoja ei yleensä mielletä sosiaalisiksi mediaksi. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset uutissivustot ja politiikkapaperit.

Altmetriikassa on yhä paljon haasteita ja lisää tutkimusta tarvitaan. Tunnettu ongelma on seurattavuus: kaikille tutkimuksen tuotoksille ei ole olemassa pysyviä tunnisteita (DOI) tai niitä ei käytetä. Muina keskeisinä haasteina pidetään epäselvyyttä käytetyn datan merkityksestä ja

käyttökelpoisuudesta altmetriikassa – ei siis ole aina selvää kertooko käytetty data juuri impaktista. Altmetriikka on periaatteessa myös helposti manipuloitavissa, joskaan näyttöä manipuloinnista ei vielä ole. Altmetriikan aikariippuvuus on myös huomioitava eli samasta dokumentista eri aikoina kerättyä dataa ei pitäisi vertailla keskenään.

Verkkohuomion tunnistaminen

Holmbergin selvityksen mukaa altmetriikkaa ei käytetä millään tasolla tutkimuksen arvioinnissa MLE:n (Mutual Learning Exercise) jäsenmaissa. Holmbergin mukaan paras tämänhetkinen tapa käyttää altmetriikkaa on poikkeuksellisen paljon verkkohuomiota saaneen tutkimuksen tunnistaminen. Tästä on esimerkkinä Holmbergin ja Turun yliopiston julkaisema [FImpact-sivusto](#), joka näyttää tieteenaloittain eniten verkkohuomiota saaneet suomalaistutkimukset.

Lisää tutkimusta tarvitaan, jotta altmetriikan muut mahdollisuuden realisoituvat. Altmetriikkaa voidaan käyttää vuorovaikutusten, kontekstien ja verkostojen kartoittamiseen. Altmetriikan avulla voidaan kertoa jotain tutkimuksen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, joskin lisää tutkimusta tarvitaan mm. verkkoyhteisöjen tunnistamiseen.

Raportissa todetaan, että altmetriikkaa ei ainakaan vielä voi käyttää tutkimuksen laadun mittaamiseen, sitä ei voi käyttää indikaattorina tutkimuksen arvioinnissa eikä altmetriikkaa pitäisi koota ja esittää yhdellä numerolla.

Raportin kirjoittaja Kim Holmberg on tutkinut altmetriikkaa Turun yliopiston Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen Avoimen tieteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittarit –hankkeessa. Hanke sai rahoitusta OKM:n tietöön -hausta keväällä 2015.

Lisätietoja:

European Commission. Mutual Learning Exercise. [Open Science - Altmetrics and Rewards. Different types of Altmetrics. Thematic Report No 1](#). Prepared by the independent expert Kim Holmberg

European Commission. Mutual Learning Exercise. [Open Science - Altmetrics and Rewards. How to use altmetrics in the context of Open Science](#). Thematic Report No 2. Prepared by the independent expert Kim Holmberg